

wijzer

van kunst

& cultuur

> Kunst, cultuur en erfgoed

Voor D66 is cultuur een inspiratiebron voor iedereen in Gelderland, jong en oud, in de steden en in de landelijke gebieden, het is geen “hobby” of luxegoed voor enkelen. D66 is van mening dat kennis en cultuur voor iedereen toegankelijk moet zijn. Kunst, cultuur en erfgoed kunnen verbinden en onderscheiden. Door een spiegel voor te houden helpen ze de samenleving om voortdurend over zich zelf na te denken. Het kan bijdragen aan verhoging van de kwaliteit van leven, aan persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing. Samenwerking van kunst en cultuur met andere sectoren levert waardevolle innovaties op.

Wij vinden een sterke kunstzinnige, culturele en creatieve sector een noodzakelijke voorwaarde voor een open, zich ontwikkelende en verbonden samenleving. Kunst, cultuur en erfgoed hebben voor D66 daarnaast ook economische waarde. Een bloeiende culturele sector is een reden om ergens te willen wonen en maakt Gelderland op die manier aantrekkelijk voor talenten en bedrijven.

D66 vindt dat er voor de ruim twee miljoen inwoners van Gelderland een volwaardig aanbod van activiteiten beschikbaar moet zijn. D66 kiest ervoor fors te investeren in cultuur. Het structurele budget wordt verhoogd met € 6 miljoen.

Daarom vraagt D66 aan de betrokken cultuurorganisaties en de Gelderse steden om mee te denken en mee te werken aan de ontwikkeling en realisatie van aantrekkelijke en kwalitatief hoogstaande producties en evenementen. En om daarbij in te zetten op culturele vernieuwing, eigen ondernemerschap en het aantrekken van steun van bedrijven en andere geldschieters. Ten slotte is het belangrijk dat organisaties ook zelf werken aan goed

doortimmerde plannen waardoor zoveel mogelijk voorkomen wordt dat er tekorten ontstaan die met gemeenschapsgeld moeten worden bijgepast.

D66 wil:

- > Dat de provincie de belangrijkste culturele instellingen voldoende ondersteunt zodat ze de kans krijgen om een onderbouwde, meerjarige planning uit te werken.
- > Dat culturele instellingen met een minstens provinciale of (groot) regionale functie kunnen rekenen op structurele steun. Daartoe behoren (jeugd)theater, orkesten, musea en daarnaast (kennis)centra voor erfgoed, cultuureducatie en talentontwikkeling.
- > Dat naast de structurele subsidies incidentele subsidies beschikbaar zijn voor specifieke projecten en evenementen, evenals t.b.v. de verbinding tussen kunst en andere domeinen (zoals onderwijs, welzijn, bedrijfsleven en toerisme).
- > Dat de provincie geld bijdraagt in het onderhoud van monumenten en de landschappen waarin ze liggen (erfgoed) en er voor zorgt dat kunst en cultuur via bibliotheken en archieven (waarvoor de provincie wettelijke taken heeft) voor iedereen toegankelijk zijn. Duurzaam behoud is daarbij het belangrijkste uitgangspunt.

waardering voor vrijwilligers

D66 spreekt zijn waardering uit voor de talloze vrijwilligers die in Gelderland actief zijn in het cultuurdomein. Zonder hun inzet zouden veel activiteiten en evenementen niet kunnen plaatsvinden en zou veel erfgoed verkommeren.

verbinden

Culturele vernieuwing Cultuur dient te verbinden, allereerst met het publiek, de inwoners van Gelderland, maar ook onderling, binnen de culturele sector zelf, en met onderwijs. Dat resulteert in vernieuwing en wederzijdse bezieling.

Een goed voorbeeld hiervan is de stap van Het Gelders Orkest (HGO) om onder de naam HRFSTWND samen te werken met begaafde amateurs en plaatselijke muziekverenigingen zoals de Koninklijke Harmonie Oosterbeek. Een ander voorbeeld is de samenwerking tussen

het CODA in Apeldoorn en het Gelders Archief, met als doel de ontwikkeling van een digitaal depot en het delen van kennis en expertise op het gebied van archiefbeleid en -beheer. Dit streven mag niet belemmerd worden door te strikte voorwaarden die nu nog vaak van kracht zijn bij het toekennen van subsidies.

Het partnerschap is alleen nog van toepassing op de instellingen die structureel door de provincie worden ondersteund. Deze instellingen vormen samen de Gelderse culturele basisinfrastructuur, waarmee de provincie jaarlijks afspraken maakt over het te voeren beleid.

De beoordeling welke instellingen in aanmerking komen voor structurele steun, gebeurt aan de hand van objectieve criteria waaronder bereik, bezoekersaantal, spreiding, uniciteit, bijdrage aan maatschappelijke doelstellingen, maatschappelijk draagvlak en kwaliteit van ondernemerschap; door het

onderling delen van kennis en te functioneren als kennis- en opleidingscentrum voor evenementen en regionale en lokale cultuurorganisaties. Zo ontstaat een stevige basisstructuur, uitgerold over de hele provincie met zwaartepunten in de grote steden.

Interdisciplinaire samenwerking

Samenwerking binnen de domeinen economie, cultuur en ruimtelijk ordening evenals verbindingen tussen kunstenaars, bedrijfsleven en wetenschap zorgen elders voor succesvolle ontwikkelingen. De Gelderse culturele kenniscentra kunnen hierbij de makelaarsrol vervullen.

Bedrijven zoals Philips zetten kunstenaars in bij hun creatieve, innovatieve processen. In de regio Eindhoven heeft men daar uitstekende ervaringen mee. Gebleken is dat de inzet van kunstenaars in productontwikkeling een waardevolle toevoeging vormt. Vanuit een andere achtergrond en met een eigen invalshoek hebben zij een andere – inspirerende – inbreng dan de professionals uit de betreffende sector.

Ondernemerschap Kunst en cultuur hebben een maatschappelijke en economische betekenis. Cultureel ondernemerschap is daarbij belangrijk. Culturele ondernemers dragen bij aan ruimtelijke ordening en stedenbouwkundige ontwikkeling. Cultuur levert een bijdrage aan actuele maatschappelijke thema's zoals leegstand en leefbaarheid, en aan het oplossen van vraagstukken op het gebied van technologie, wetenschap en milieu. De Gelderse culturele instellingen hebben de afgelopen jaren al grote stappen gemaakt in het vinden van nieuwe inkomsten, daaraan zit echter een grens. Provinciaal cultuurbeleid moet cultureel ondernemerschap stimuleren.

Daarom vindt D66 het tijd voor een sociaalliberaal kunst- en cultuurbeleid, dat zich richt op de volgende accenten:

- > Kunst en cultuur geven iedereen de kans zich te ontwikkelen en te ontplooiën.

- > Kunstenaars en cultuurprofessionals maken het verschil op eigen terrein.
- > Binnen de kunst- en cultuursector is ruimte voor experimenten; modern beheer en behoud van materieel en immaterieel erfgoed.

Grote steden en landelijke gebieden De grote steden hebben ambtelijke capaciteit om cultuurbeleid te maken en uit te voeren. In de landelijke gebieden is die capaciteit niet altijd aanwezig, evenals de bijbehorende middelen. Het expertisecentrum Cultuurmij Oost wordt door de provincie gefaciliteerd om deze taak uit te voeren.

Organisatiekracht D66 wil dat cultuurorganisaties kritisch kijken naar hun eigen organisatiekracht. Inhoud komt op de eerste plaats, maar een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor bestendigheid. Het is bijvoorbeeld jammer wanneer er inkomsten worden misgelopen omdat de cursisten-administratie niet op orde is. Anderzijds dient de provincie goed opdrachtgeverschap te tonen, waarbij regelmatig met betrokken cultuurorganisaties wordt besproken hoe de voortgang van hun activiteiten verloopt en of er bijvoorbeeld meer ondersteuning nodig is. Daardoor kan er tijdig worden bijgestuurd. Het is niet per se nodig hiervoor een ambtelijk apparaat op te tuigen. Er kunnen ook stuurgroepen met betrokken vrijwilligers worden ingesteld. Wat D66 betreft moet bureaucratie worden vermeden.

Eenmalige subsidies De afgelopen periode heeft de provincie gewerkt met een tendersysteem, waarbij enkele keren per jaar een budget beschikbaar wordt gesteld voor organisaties die onderbouwde voorstellen kunnen indienen. D66 is van oordeel dat het tendersysteem aangepast dient te worden. De bureaucratie moet fors worden verminderd, de kans op honorering moet in verhouding staan tot de verwachtingen die gewekt worden en de selectiecriteria moeten veel meer cultuurinhoudelijk worden.

Voor het overige beschikbare geld kan dan meer maatwerk geleverd worden, waarbij zo nodig de betreffende gedeputeerde discretionaire bevoegdheden kan inzetten. Als proef wil D66 speciale eenmalige subsidies voor trendsettende festivals, voor startende en vernieuwende organisaties en voor individuele kunstenaars (beurzen/stipendia).

historie behouden

Cultuurhistorie Gelderland heeft een schat aan cultuurhistorie, in gewoonten en gebruiken, intellectueel erfgoed, roerend en onroerend goed. Dit biedt mogelijkheden voor ontspanning en recreatie: mensen kunnen genieten van een bezoek aan een historisch monument zoals een kerk, een oude fabriek, een molen of een kasteel. Erfgoed voegt hiermee waarde toe aan de leefbaarheid van de provincie. Daarnaast vormen monumenten ook een belangrijk deel van de regionale geschiedenis. Het culturele erfgoed vervult daarom ook een educatieve rol. Voor D66 is het van belang om dit culturele erfgoed en de bijbehorende monumenten te behouden.

Prioriteit geven aan kenmerkende monumenten D66 kiest voor toekomstgerichte oplossingen: door te investeren in ons erfgoed voorkomen we hogere kosten op de lange termijn. Maar dat betekent ook dat de provincie keuzes dient te maken. D66 legt de prioriteit bij monumenten en erfgoed die kenmerkend zijn voor een regio of die een verhaal vertellen over de regio. Beseft moet worden dat restauraties niet eenmalig zijn. In vrijwel alle situaties is blijvend onderhoud noodzakelijk om het betreffende object in goede staat te houden. Daardoor ontstaat er als het ware een claim op toekomstig budget. Veel erfgoed is in het bezit van organisaties en particulieren, die het onderhoud met inzet van eigen vermogen of door het aantrekken van fondsen zelf kunnen uitvoeren. In de gevallen dat ondersteuning van de provincie gevraagd wordt, moet duidelijk worden gemaakt worden welk provinciaal belang ermee is gediend.

Functioneel gebruik erfgoed Voor veel erfgoed geldt dat het goed is als het daadwerkelijk in gebruik is. D66 wil daarom bevorderen dat eigenaren toestemming krijgen (van lokale overheden) voor het gebruik van erfgoed voor bijvoorbeeld landwinkeltjes, horeca en de organisatie van evenementen. Naast het feit dat dit economische activiteit oplevert, verlaagt het ook de drempel voor mensen om het erfgoed te bezoeken. Daardoor krijgen inwoners een sterkere band met het erfgoed en worden overheidsinvesteringen in erfgoed niet alleen met het hoofd maar ook met het hart gesteund. Technisch erfgoed is ook op zijn best als het daadwerkelijk inzetbaar is. Hierbij is het werk van gekwalificeerde vrijwilligers een grote steun, zoals bij het trambedrijf van het Openluchtmuseum in Arnhem. Functioneel gebruik heeft niet alleen recreatieve waarde, het kan ook een manier zijn om aan extra middelen te komen die nodig zijn voor het onderhoud. D66 signaleert dat er regelmatig sprake is van regels die het gebruik van erfgoed belemmeren, bijvoorbeeld omdat aan een restauratie eisen verbonden worden die bepaalde voorzieningen niet toestaan. D66 meent dat het uiteindelijk beter is dat een object voor 80% verantwoord gerestaureerd wordt, dan dat het voor 100% verdwijnt.

Verweving cultuurhistorie met gebiedsontwikkeling, natuur, recreatie en landschap Het culturele erfgoed bestaat niet alleen uit (historische) monumenten, maar ook uit de natuur en het landschap eromheen. Erfgoed, natuur en landschap moeten daarom integraal bekeken worden. Door de verkokering van de provinciale organisatie gebeurt dat vaak nog onvoldoende. D66 vindt dat de provincie in het omgevingsbeleid rekening moet houden met cultuurhistorie, zodat de natuur en de omgeving passen bij het erfgoed en andersom. De provincie moet ook zorgen voor een goede ontsluiting, in het bijzonder voor fietsers en wandelaars.

Innovatie, kennis, werkgelegenheid en onderwijs Bij omvangrijke restauraties is veel kennis en vakmanschap vereist en vaak

zijn ingenieuze technieken noodzakelijk om tot een goed resultaat te komen. Mislukkingen zijn kostbaar en kunnen veel belastinggeld opslokken.

D66 wil dat er bij grote projecten voldoende expertise wordt ingewonnen, zodat eventuele risico's goed in beeld komen en er daarna afdoende actie wordt ondernomen om ze te vermijden. Dit levert vervolgens weer kennis op die van pas komt bij het onderhoud van ander erfgoed. Daarom wil D66 naar het voorbeeld van Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL) ook voor Gelderland een specifiek kenniscentrum. Dit sluit bij voorkeur aan bij gelijksoortige bestaande organisaties.

Het onderwijs kan een directe bijdrage leveren door erfgoed op te nemen in onderwijsprojecten, bijvoorbeeld het vervaardigen van nieuwe onderdelen voor een oude watermolen.

Wettelijke taken bibliotheken en archieven

D66 vindt dat iedereen optimaal moet kunnen profiteren van de waarden van kunst en cultuur. De provincie levert hier een bijdrage aan door bibliotheken en archieven voor iedereen bereikbaar en toegankelijk te maken.

Bibliotheken D66 kiest voor een eigentijds basisniveau aan bibliotheken. Voor veel mensen betekent de openbare bibliotheek dé toegang tot kennis en cultuur. De provincie zou samen met de verschillende overheden gezamenlijk een dekkend netwerk van bibliotheken kunnen verzorgen, waarbij rekening gehouden wordt met een zekere nabijheid van lokale bibliotheekvoorzieningen voor inwoners. De verantwoordelijkheid voor lokale bibliotheekvoorzieningen blijft bij de gemeenten.

D66 ziet voor de bibliotheek als kenniscentrum een belangrijke ondersteunende waarde voor het onderwijs. Een bibliotheek is een openbare en laagdrempelige ontmoetingsplek. Deze functie wordt steeds belangrijker, als een plek om huiswerk te maken en te studeren, als werkplek voor zzp'ers en flexwerkers, als ontmoetingsplek voor bijeenkomsten en voor het verkrijgen van overheidsinformatie.

Voor D66 is het een uitdaging dat de bibliotheken met de tijd meegaan en nieuwe diensten ontwikkelen, via het internet, met websites en op maat gemaakte apps. Kleinere, landelijk gelegen woonkernen kunnen zo in verbinding blijven met (regionale) bibliotheken. Er dient extra aandacht te zijn voor inwoners van Gelderland die niet (meer) in staat zijn om van internet gebruik te maken, zodat elke inwoner de gelegenheid wordt geboden om informatie te verkrijgen. D66 vindt dat de provincie de bibliotheken - in het kader van de nieuwe bibliotheekwet - op maat dient te ondersteunen. D66 zet zich in voor het concept 'bibliotheek op school' om een fijnmazig netwerk van bibliotheken laagdrempelig te behouden voor een breed publiek.

Archieven Het is voor mensen vaak lastig om informatie te vinden in archieven. Dit geldt zowel voor burgers die op zoek zijn naar specifieke informatie, als voor bestuurders die documenten opzoeken over behandelde onderwerpen. D66 vindt dat het makkelijker kan en moet. D66 onderschrijft de missie van het Gelders Archief, dat zijn collecties vooral digitaal en klantgericht beschikbaar stelt en zodoende de provinciale archieven nog toegankelijker maken voor een breed publiek. Uiteraard blijven brondocumenten natuurlijk zorgvuldig bewaard, zoals wettelijk voorgeschreven.